

سورة الحزین المرحوم

مجموعه سوالات طبقه بندی شده
حقوق تجارت

تدوین: رضا زندهگل
وکیل پایه یک دادگستری

نشر تندیس زرین

تندیس
زرین

سرشناسه	: زنده گل، رضا، ۱۳۶۷ - گردآورنده
عنوان قراردادی	: ایران. قوانین و احکام Iran. Laws, etc.
عنوان و نام پدیدآور	: مجموعه سوالات طبقه‌بندی شده حقوق تجارت / تدوین رضا زنده گل.
مشخصات نشر	: تهران: تندیس زرین، ۱۴۰۲.
مشخصات ظاهری	: ۲۷۲ ص.
شابک	: ۹۷۸-۶۲۲-۸۱۴۶-۰۳-۴
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
موضوع	: حقوق تجارت -- ایران -- آزمونها و تمرینها (عالی) Commercial law -- Iran -- Examinations, questions, etc. (Higher)
	: راهنمای آموزشی (عالی) Commercial law -- Iran -- Study and teaching (Higher)
رده بندی کنگره	: KMH۹۲۰
رده بندی دیویی	: ۳۴۶/۵۵۰۷
شماره کتابشناسی ملی	: ۹۳۶۹۳۶۹
اطلاعات رکورد کتابشناسی	: فیپا

نام کتاب	: مجموعه سوالات طبقه‌بندی شده حقوق تجارت
ناشر	: تندیس زرین
تدوین	: رضا زنده گل
نوبت و سال چاپ	: اول- ۱۴۰۳
شمارگان	: ۱۰۰
شابک	: ۹۷۸-۶۲۲-۸۱۴۶-۰۳-۴

 دفتر انتشارات و مرکز پخش: ۰۲۱-۶۶۹۸۱۰۵۱
 nashretandisezarin
 www.tandisezarin.com
 nashretandisezarin@gmail.com

کلیه حقوق برای مؤلف و ناشر محفوظ است.

سخن ناشر

رشته حقوق یکی از پرطرفدارترین و جذاب‌ترین رشته‌های دانشگاهی در کشور می‌باشد. این رشته بسیار گسترده است و جنبه‌ها و ابعاد مختلف زندگی بشر را در سطح خرد و کلان دربر می‌گیرد و همه افراد به گونه‌های مختلف به دانش حقوق نیازمندند و از آن بهره می‌برند.

مدرسه حقوق در سال ۱۲۹۸ در ایران زیر نظر وزارت عدلیه تأسیس شد و به آموزش حقوق می‌پرداخت. در سال ۱۳۱۳ شمسی با تأسیس دانشگاه تهران، مدرسه حقوق با مدرسه تجارت و مدرسه سیاسی تلفیق شد و دانشکده حقوق و علوم سیاسی و اقتصادی را به وجود آورد. مجدداً در سال ۱۳۴۰ شمسی نام این دانشکده تغییر کرد و به دانشکده حقوق و علوم سیاسی تبدیل شد و تا به امروز تحت همین عنوان دانشجو می‌پذیرد. علاوه بر این به تدریج، رشته حقوق در دانشگاه‌های مختلف کشور گسترش یافت و تدریس می‌شود.

رشته حقوق ناظر بر تمام روابط اجتماعی مردمان یک سرزمین است که آثار حقوقی دارد. روابط اجتماعی شامل دایره گسترده‌ای از ارتباطات می‌شود. در واقع حقوق قوانین و مقررات ناظر بر همه این رابطه‌هاست. ارتباطاتی چون ارتباط بین دولت و مردم، ارتباط میان مردم، ارتباط میان دولت‌ها، ارتباط میان قوای سه‌گانه و... موضوع رشته حقوق است. حقوق به موضوعاتی مثل مالکیت، قراردادها، مسئولیت‌های اشخاص، قواعد مربوط به ارث، وصیت، ولادت، اقامتگاه اشخاص، مسئولیت‌های ناشی از حوادث و... می‌پردازد. باوجود گستردگی رشته حقوق، دانشجویان نیاز به مطالب و منابع روزآمد جهت تناسب و همسویی با مطالب حقوقی داشته بنابراین ضرورت و نیاز دانشجویان به بروزترین و روزآمدترین منابع و کتب حقوقی، امری اجتناب‌ناپذیر می‌باشد.

در همین راستا انتشارات تندیس زرین مفتخر است به‌عنوان انتشاراتی پیشرو در زمینه نشر کتب موردنیاز جامعه حقوقی علی‌الخصوص در زمینه منابع آزمون‌های: وکالت (کانون وکلا و مرکز وکلای قوه قضائیه)، مشاوران حقوقی، قضاوت، سردفتری، کارشناسی ارشد، کارشناسان رسمی، اعتبار، داوری و... گام بردارد. امید است که این انتشارات سهمی هرچند کوچک در گسترش علم و آگاهی حقوقی در جامعه داشته باشد. تندیس زرین مبتکر برترین شیوه‌های مطالعاتی است، که در یادگیری سریع‌تر مطالب کمک بسزایی دارد.

مدیر مسئول: شهرام خلخالی

سؤالات

- باب اول- تجار و معاملات تجاری ۸
- باب دوم- دفاتر تجاری و دفتر ثبت تجاری ۱۱
- باب سوم- شرکت‌های تجاری ۱۳
- باب چهارم- برات، فته طلب، چک ۲۸
- باب پنجم- اسناد در وجه حامل ۵۹
- باب ششم- دلالتی ۵۹
- باب هفتم- حق العمل کاری (کمپسیون) ۶۲
- باب هشتم- قرارداد حمل و نقل ۶۵
- باب نهم- قائم مقام تجاری ۶۸
- باب دهم- ضمانت ۶۹
- باب یازدهم- در ورشکستگی ۷۱
- باب دوازدهم- ورشکستگی به تقصیر و به تقلب ۹۲
- باب سیزدهم- در اعاده اعتبار ۹۴
- باب چهاردهم- اسم تجاری ۹۶
- باب پانزدهم- شخصیت حقوقی ۹۶
- باب شانزدهم- مقررات نهائی ۹۶
- لایحه قانونی اصلاح قسمتی از قانون تجارت ۱۳۴۷ ..... ۹۷
- بخش اول- تعریف و تشکیل شرکت سهامی ۹۷
- بخش دوم- سهام ۹۸
- بخش سوم- تبدیل سهام ۱۰۰
- بخش چهارم- اوراق قرضه ۱۰۰
- بخش پنجم- مجامع عمومی ۱۰۱

۱۰۴	بخش ششم - هیات مدیره
۱۱۱	بخش هفتم - بازرسان
۱۱۲	بخش هشتم - تغییرات در سرمایه شرکت
۱۱۴	بخش نهم - انحلال و تصفیه
۱۱۷	بخش دهم - حساب‌های شرکت
۱۱۸	بخش یازدهم - مقررات جزایی
۱۱۸	بخش دوازدهم - مقررات شرکت‌های سهامی
۱۲۰	قوانین خاص و کاربردی

پاسخنامه

۱۳۵	باب اول - تجار و معاملات تجاری
۱۳۸	باب دوم - دفاتر تجاری و دفتر ثبت تجاری
۱۴۰	باب سوم - شرکت‌های تجاری
۱۵۲	باب چهارم - برات، فته طلب، چک
۱۷۰	باب پنجم - اسناد در وجه حامل
۱۷۱	باب ششم - دلالی
۱۷۳	باب هفتم - حق العمل کاری (کمسیون)
۱۷۶	باب هشتم - قرارداد حمل و نقل
۱۸۰	باب نهم - قائم‌مقام تجاری
۱۸۱	باب دهم - ضمانت
۱۸۲	باب یازدهم - در ورشکستگی
۱۹۴	باب دوازدهم - ورشکستگی به تقصیر و به تقلب
۱۹۶	باب سیزدهم - در اعاده اعتبار
۱۹۷	باب چهاردهم - اسم تجاری

۱۹۷	باب پانزدهم - شخصیت حقوقی
۱۹۷	باب شانزدهم - مقررات نهائی
۱۹۸	لایحه قانونی اصلاح قسمتی از قانون تجارت ۱۳۴۷
۱۹۸	بخش اول - تعریف و تشکیل شرکت سهامی
۲۰۰	بخش دوم - سهام
۲۰۳	بخش سوم - تبدیل سهام
۲۰۳	بخش چهارم - اوراق قرضه
۲۰۳	بخش پنجم - مجامع عمومی
۲۰۶	بخش ششم - هیات مدیره
۲۱۶	بخش هفتم - بازرسان
۲۱۶	بخش هشتم - تغییرات در سرمایه شرکت
۲۱۸	بخش نهم - انحلال و تصفیه
۲۲۱	بخش دهم - حساب‌های شرکت
۲۲۲	بخش یازدهم - مقررات جزایی
۲۲۲	بخش دوازدهم - مقررات شرکت‌های سهامی
۲۲۴	قوانین خاص و کاربردی

ضمائم

۲۵۹	سؤالات کنون و کلا ۱۴۰۲
۲۶۳	سؤالات مرکز و کلا ۱۴۰۲
۲۶۸	سؤالات ارشد سراسری ۱۴۰۲
۲۷۲	پاسخنامه کنون و کلا ۱۴۰۲
۲۷۲	پاسخنامه مرکز و کلا ۱۴۰۲
۲۷۲	پاسخنامه ارشد سراسری ۱۴۰۲

باب اول- تجار و معاملات تجاری

۱- از نظر قانون تجارت ایران، کدام یک از اشخاص زیر تاجر محسوب نمی شوند؟

(مشاوران حقوقی ۱۳۹۲)

- الف) دلال معاملات ملکی
 ج) مدیر شرکت تجاری
 ب) واردکننده کالاهای اساسی
 د) متصدی نمایشگاه عمومی

۲- در فرض شک بین تجاری بودن و غیرتجاری بودن اعمال تاجر، تکلیف چیست؟

(مشاوران حقوقی ۱۳۹۹)

- الف) در معاملات منقول، اصل بر تجاری بودن و در معاملات غیرمنقول، اصل بر تجاری بودن است مگر ثابت شود مربوط به حوایج تجاری بوده است.
 ب) اصل بر غیرتجاری بودن است، مگر ثابت شود مربوط به حوایج تجاری او بوده است.
 ج) اصل بر تجاری نبودن است، مگر آنکه طرف مقابل تاجر باشد.
 د) اصل بر تجاری بودن است.

۳- مدیر شرکت سهامی بدون تصویب هیأت مدیره و مجمع عمومی، زمین شرکت را به نرخ کارشناسی به خود منتقل کرده و وجه آن را به حساب شرکت واریز کرده است. این معامله چه حکمی دارد؟

(مشاوران حقوقی ۱۴۰۰)

- الف) صحیح است و اگر محل اصلی کسب درآمد آن مدیر باشد، موجب تاجر شدن آن مدیر است.
 ب) باطل است و موجب تاجر شدن آن مدیر نیست.
 ج) صحیح است. ولی موجب تاجر شدن آن مدیر نیست.
 د) باطل است، ولی اگر محل اصلی کسب درآمد آن مدیر باشد، موجب تاجر شدن آن مدیر است.

۴- یک تاجر پتو، ۱۰۰۰ قطعه پتو برای توزیع بین نیازمندان خریداری می کند. ۴۰۰ قطعه اضافه می آید و آن ها را در فروشگاه خود به فروش می رساند. کدام گزینه صحیح است؟

(مشاوران حقوقی ۱۴۰۱)

- الف) این خریدوفروش ها عمل تجاری ذاتی است.
 ب) خرید ۴۰۰ قطعه پتو عمل تجاری ذاتی است ولی فروش آن عمل تجاری ذاتی نیست.
 ج) فروش ۴۰۰ قطعه پتو عمل تجاری تبعی است و خرید آن عمل تجاری نیست.
 د) خرید ۱۰۰۰ قطعه پتو عمل تجاری ذاتی و فروش آن ها عمل غیرتجاری است.

(تفصیلات ۱۳۹۲)

۵- کدام مورد، ذاتاً تجاری نیست؟

- الف) تأسیس کارخانه تصفیه نمک
 ج) معامله برواتی بین دو نفر غیر تاجر
 ب) دلالی اموال غیرمنقول املاک
 د) معامله مدیرعامل شرکت با مسئولیت محدود

(تفصیلات ۱۳۹۲)

۶- معامله تجاری تبعی، چگونه معامله ای است؟

- الف) بین دو تاجر برای امور تجاری آن ها انجام می شود.
 ب) توسط شرکت های تجاری انجام می شود.

- (ج) بین یک تاجر و یک غیر تاجر انجام می‌شود. (د) بین دو تاجر انجام می‌شود. (قضاوت ۱۳۹۳)
- ۷- کدام دعوا تجاری است؟ (الف) موضوع اختلاف تجاری است. (ب) طرفین آن تاجر هستند. (ج) موضوع اختلاف تجاری و خوانده آن تاجر است. (د) موضوع اختلاف تجاری و خواهان آن تاجر است.
- ۸- در صورتی که دعوی ناشی از معامله‌ای باشد که یک طرف آن تاجر و طرف دیگر غیر تاجر است معیار صلاحیت دادگاه بر مبنای «دعوی بازرگانی» کدام است؟ (الف) معامله نسبت به خواهان تجاری باشد. (ب) معامله نسبت به خوانده تجاری باشد. (ج) موضوع معامله تجاری باشد. (د) هدف معامله تجاری باشد.
- ۹- کدام مورد در خصوص خرید لوازم خانگی توسط تاجر برای جهیزیه دختر خود از مغازه خرده‌فروشی، صحیح است؟ (الف) چنانچه ثمن از صندوق تجارتخانه پرداخت شود، مشمول عمل تجاری است. (ب) در صورتی که فروشنده تاجر باشد، عمل تجاری است. (ج) عمل تجاری محسوب می‌شود. (د) به هیچ وجه تجاری نیست.
- ۱۰- کدام مورد در توصیف «معامله تجاری تبعی»، صحیح است؟ (الف) هر معامله‌ای که طرفین آن تاجر یا شرکت تجاری باشند، معامله تجاری تبعی است. (ب) هر معامله‌ای که توسط تاجر انجام شود، به تبع تاجر تجاری محسوب می‌شود. (ج) ذاتاً تجاری نمی‌باشد و اصولاً برای رفع حوائج تجاری تاجر انجام می‌شود. (د) فقط معامله‌ای است که موضوع فعالیت تجاری تاجر است.
- ۱۱- کدام مورد در خصوص معامله تاجر با غیر تاجر، صحیح است؟ (الف) برای تاجر در هر حال، تجاری است. (ب) برای تاجر، اگر برای امور تجاری او باشد، تجاری است. (ج) در هر حال، تجاری است. (د) به هیچ عنوان تجاری نیست.
- ۱۲- کدام یک از عبارات زیر در مورد اشتغال خارجیان به تجارت در ایران صحیح است؟ (الف) اتباع خارجه حق اشتغال به تجارت در ایران را ندارند. (ب) اتباع خارجه فقط با مشارکت اتباع ایران می‌توانند به تجارت اشتغال یابند. (ج) اتباع خارجه بدون محدودیت حق اشتغال به هر نوع تجارت در ایران دارند. (د) اتباع خارجه حق اشتغال به تجارت در ایران را دارند، مگر در زمینه‌هایی که منع خاص وجود دارد.
- ۱۳- کدام یک از موارد زیر معامله تجاری محسوب است؟ (الف) تسهیل و نقل و انتقال اموال غیر منقول (ب) تسهیل معاملات ملکی (ج) رهن اموال غیر منقول (د) نقل و انتقال اموال ملکی
- ۱۴- کدام یک از عبارات زیر صحیح است؟ (سر دفتر ۱۳۹۷)
- (سر دفتر ۱۳۹۷)

باب اول- تجار و معاملات تجاری

ج ■ مستند به ماده ۲ قانون تجارت.

ماده ۲- معاملات تجارتي از قرار ذیل است:

- ۱) خرید یا تحصيل هر نوع مال منقول به قصد فروش یا اجاره اعم از اینکه تصرفاتی در آن شده یا نشده باشد.
- ۲) تصدی به حمل و نقل از راه خشکی یا آب یا هوا بهر نحوی که باشد.
- ۳) هر قسم عملیات دلالي یا حق العمل کاری (کمسیون) و یا عاملی و همچنین تصدی به هر نوع تأسیساتی که برای انجام بعضی امور ایجاد می شود از قبیل تسهیل معاملات ملکی یا پیدا کردن خدمه یا تهیه و رسانیدن ملزومات و غیره.
- ۴) تأسیس و به کار انداختن هر قسم کارخانه مشروط بر اینکه برای رفع حوائج شخصی نباشد.
- ۵) تصدی به عملیات حراجی.
- ۶) تصدی به هر قسم نمایشگاههای عمومی.
- ۷) هر قسم عملیات صرافي و بانکی.
- ۸) معاملات برواتی اعم از اینکه بین تاجر یا غیر تاجر باشد.
- ۹) عملیات بیمه بحری و غیر بحری
- ۱۰) کشتی سازی و خرید و فروش کشتی و کشتیرانی داخلی یا خارجی و معاملات راجعه به آنها.

د ■ مستند به ماده ۳ قانون تجارت.

پ ■ مستند به ماده ۴ قانون تجارت و ماده ۱۳۱ لایحه اصلاح قسمتی از قانون تجارت.

معاملات غیر منقول به هیج وجه یعنی نه ذاتاً و نه تبعاً تجارتي نیست. لذا تنها گزینه صحیح ب خواهد بود. و همچنین به استناد ماده ۱۳۱ قانون اصلاح قسمتی از قانون تجارت مصوب ۱۳۴۷ در شرکت های سهامی در صورت معامله با خود مدیر بدون مصوبه هیات مدیره و مجمع، آن معامله قابل ابطال خواهد بود.

ماده ۴- معاملات غیر منقول به هیج وجه تجارتي محسوب نمی شود.

ماده ۱۳۱- در صورتی که معاملات مذکور در ماده ۱۲۹ این قانون بدون اجازه هیئت مدیره صورت گرفته باشد هرگاه مجمع عمومی عادی شرکت آنها را تصویب نکند آن معاملات قابل ابطال خواهد بود و شرکت می تواند تا سه سال از تاریخ انعقاد معامله و در صورتیکه معامله مخفیانه انجام گرفته باشد تا سه سال از تاریخ کشف آن بطلان معامله را از دادگاه صلاحیتدار درخواست کند. لیکن در هر حال مسئولیت مدیر و مدیران و یا مدیرعامل ذینفع در مقابل شرکت باقی خواهد بود. تصمیم به درخواست بطلان معامله با مجمع عمومی عادی صاحبان سهام است که پس از استماع گزارش بازرس مشعر بر عدم رعایت تشریفات لازم جهت انجام معامله در این مورد رأی خواهد داد. مدیر یا مدیرعامل ذینفع در معامله حق شرکت در رأی نخواهد داشت. مجمع عمومی مذکور در این ماده بدعوت هیئت مدیره یا بازرس شرکت تشکیل خواهد شد.

ج ■ مستند به ماده ۴ قانون تجارت.

- ماده ۳- معاملات ذیل به اعتبار تاجر بودن متعاملین یا یکی از آن‌ها تجارتي محسوب می‌شود:
- ۱) کلیه معاملات بین تاجر و کسبه و صرافان و بانک‌ها.
  - ۲) کلیه معاملاتی که تاجر یا غیر تاجر برای حوائج تجارتي خود می‌نماید.
  - ۳) کلیه معاملاتیکه اجزاء یا خدمه یا شاگرد تاجر برای امور تجارتي ارباب خود می‌نماید.
  - ۴) کلیه معاملات شرکت‌های تجارتي.

✓ ۵- مستند به ماده ۲ قانون تجارت.

ماده ۲- معاملات تجارتي از قرار ذیل است:

- ۱) خرید یا تحویل هر نوع مال منقول به قصد فروش یا اجاره اعم از اینکه تصرفاتی در آن شده یا نشده باشد.
- ۲) تصدی به حمل و نقل از راه خشکی یا آب یا هوا بپهر نحوی که باشد.
- ۳) هر قسم عملیات دلالی یا حق‌العمل کاری (کمسیون) و یا عاملی و همچنین تصدی به هر نوع تأسیساتی که برای انجام بعضی امور ایجاد می‌شود از قبیل تسهیل معاملات ملکی یا پیدا کردن خدمه یا تهیه و رسانیدن ملزومات و غیره.
- ۴) تأسیس و به کار انداختن هر قسم کارخانه مشروط بر اینکه برای رفع حوائج شخصی نباشد.
- ۵) تصدی به عملیات حراجی.
- ۶) تصدی به هر قسم نمایشگاه‌های عمومی.
- ۷) هر قسم عملیات صرافی و بانکی.
- ۸) معاملات برواتی اعم از اینکه بین تاجر یا غیر تاجر باشد.
- ۹) عملیات بیمه بحری و غیر بحری
- ۱۰) کشتی‌سازی و خرید و فروش کشتی و کشتیرانی داخلی یا خارجی و معاملات راجعه به آن‌ها.

✓ ۶- مستند به ماده ۳ قانون تجارت.

- ماده ۳- معاملات ذیل به اعتبار تاجر بودن متعاملین یا یکی از آن‌ها تجارتي محسوب می‌شود:
- ۱) کلیه معاملات بین تاجر و کسبه و صرافان و بانک‌ها.
  - ۲) کلیه معاملاتی که تاجر یا غیر تاجر برای حوائج تجارتي خود می‌نماید.
  - ۳) کلیه معاملاتیکه اجزاء یا خدمه یا شاگرد تاجر برای امور تجارتي ارباب خود می‌نماید.
  - ۴) کلیه معاملات شرکت‌های تجارتي.

✓ ۷- الفی

دعوی که موضوع آن تجارتي باشد دعوی تجاری است و شغل طرفین آن اهمیتی ندارد.

✓ ۸- ج

✓ ۹- د

ج ✓

پ ✓

د ✓

اتباع خارجه اصولاً حق هر نوع تجارتي را در ايران دارند مگر مواردی که منع شده باشند مثل دلالي، که صرفاً برای اشخاص ايراني امکان اخذ پروانه وجود دارد نه اتباع خارجه.

پ ✓ مستند به بند ۳ ماده ۲ قانون تجارت.

ماده ۲- معاملات تجارتي از قرار ذيل است:

- ۱) خريد يا تحصيل هر نوع مال منقول به قصد فروش يا اجاره اعم از اينکه تصرفاتي در آن شده يا نشده باشد.
- ۲) تصدی به حمل و نقل از راه خشکی يا آب يا هوا بغير نحوی که باشد.
- ۳) هر قسم عمليات دلالي يا حق العمل کاری (کمیسیون) و يا عاملی و همچنين تصدی به هر نوع تأسیساتی که برای انجام بعضی امور ايجاد می شود از قبيل تسهیل معاملات ملکی يا پيدا کردن خدمه يا تهیه و رسانیدن ملزومات و غيره.
- ۴) تأسیس و به کار انداختن هر قسم کارخانه مشروط بر اینکه برای رفع حوائج شخصی نباشد.
- ۵) تصدی به عمليات حراجی.
- ۶) تصدی به هر قسم نمایشگاههای عمومی.
- ۷) هر قسم عمليات صرافي و بانکی.
- ۸) معاملات برواتی اعم از اینکه بين تاجر يا غير تاجر باشد.
- ۹) عمليات بیمه بحری و غير بحری
- ۱۰) کشتی سازی و خريد و فروش کشتی و کشتیرانی داخلی يا خارجه و معاملات راجعه به آنها.

پ ✓ مستند به ماده ۴ قانون تجارت.

ماده ۴- معاملات غير منقول به هيچ وجه تجارتي محسوب نمی شود.

پ ✓

پ ✓ مستند به بند ۲ ماده ۳ قانون تجارت.

ماده ۳- معاملات ذيل به اعتبار تاجر بودن متعاملين يا یکی از آنها تجارتي محسوب می شود:

- ۱) کلیه معاملات بين تاجر و کسبه و صرافان و بانکها.
- ۲) کلیه معاملاتی که تاجر يا غير تاجر برای حوائج تجارتي خود می نماید.
- ۳) کلیه معاملاتی که اجزاء يا خدمه يا شاگرد تاجر برای امور تجارتي ارباب خود می نماید.
- ۴) کلیه معاملات شرکت های تجارتي.